

Пурнаса, сёршыва юрат, таван халых мённе чёрё, ҫавна юрат!

ТУСЛАХ

НУРЛАТ РАЙОНЕН ОБЩЕСТВА ПОЛИТИКА ХАСАЧЕ
ОБЩЕСТВЕННО-ПОЛИТИЧЕСКАЯ ГАЗЕТА НУРЛАТСКОГО РАЙОНА

Хаҫат 1931 ҫулхи июлән
9-мёшёнче тухма пүсланы.

105 N
(4674)

1998 ҫулхи сентябрь (аван)
уйяхен 16-мёшё, юнкун

Паләртнә
хакна.

Юбиляр - Таван сёр ҫинче

Иртнә эрнекун пирән ентешэн Талгат Галиуллинин юбилей уявёсем пүсланың сёре района республикәри литературапа искустван паллә ҫынниим килчё. Вёсен хүшнинче паллә ҫырава Гариф Ахунов, Ильдар Юзеев поэт, поэт-юрәш Гульшат Зайнушева, аласен ҫырави Шаукат Галиев, ватам ару предствителесем Равиль Файзуллинин Ринат Мухамадиев, ученыи тата наставник, Хусати радио диктор Фоат Галимуллин, ТР халых артист Клара Хайрутдинова, Мирсаид Сунгатуллин юрәш, Ахмет Гадел поэт, пиччёшепе шәллә Афкатпа Талгат Галиуллинин, ҫаплах вёсси таванёсемпә юлтасшесем.

Нурлат районен чиккинче хәнасене ўшшан кётес илнә хысән вёсем Кульбаево - Мара са шкулёнче тата Г.Карисев ячёпе хисепленекен музейра пулса курчё. Унтан уява хутшанакансем Талгат Галиуллин

таван ялне, Кәчәканла ҫул тытрёс. Шкулта иртнә ўшә тәллупу хысән юбиляра халалланы үяв ялти культура ҫуртнече малалла пыч.

Ҫак каңри ўшә та ырәлару-тәрәва сәмакхпа калама та ҫук. Уяви тәп ын - Амәшә, вәл сакәр ача пәхса ўстерсе вёсеннен ура ҫине тәратнә (вёсендөн иккәшә - академик). Вёсендөн пәрин юбилей каңне хутшынна пүрнә ўна. Фоат Галимуллин юбиляр амашне халалласа юрлана юрә кунта пүстарынисен чунчёрисене пырса тиврё.

Тепер кун Хусан хәни-сем района ял хүсәннен реформаласси мённе пыннисе паллашрёс: "Надежда" агрофирмән икә кооперативнече - хресченекен хүсәннен "Киклә" тата Синдряков ячёпе хисепленекен ассоциацийене пулса курчё. Вёсендөн ҫаплах "Кондурча" хүсәннен лашасене кәтартрёс.

Тәп хула хәни-сем нумайах пулмасын уйынна

ачасен искуствасен шкулёнче, аэропортра, Ҫамрәккен ҫуртнече пулчёс.

Ҫак кун ученыи-семпә писательсем ҫаплах Тури Нурлат тата Кислев шкулёнченчи учитель-семпә, унта вёренекен-

семпә тәл пулчёс.

Каңхине вара нурлат-сем района калама ҫуртнече пүхәнчёс, унта пирән паллә ентешэн юбилей үявә малалла тасалчё.

К.ЯМАЛЕТДИНОВА

Администрации канашлу

Августын 13-мёшёнче район администрации ёнчесе хүсәннен ертүсисем хутшанни-пә канашлу иртрё, ўна администраци пүсләх Ф.С.Сибагатуллин ертесе пычё. Чи малтан Фатих Саубанович финанс ыйтавесем - тавар кредитне саплаштараси, кашни отрасльте тәрәс учет илсе пырасси, тәкаксene хиречле механизмпа алларах усә курасси ҫинче чарәнса тәч. Кайран калацу халыхи вәхәти тәп ыиту - общество ла вильях-чәрләхе мёнле хәл каңараси ҫинчен пычё. Ку тәләшше чи пысак задача вильях апачён запасне ўстересси шутланать. Кәсал фураж ҫителеклә пулманнисе сынна йышне хәл каңарма йылвәр пуласса аса илтерсе, Фатих Саубанович хәле маларах хатрленмеллине паләртрё, ҫав шутра кирлә чухлә хутш солос хывмаллине те. Ҫаплах администраци пүсләх хүсәннене выльях

Чылайрах сугу-илү сече урлә

Финанспа экономика кризисен халыхи условийене алкоголь продукцине сутаси ҫинчен калаңни вырәнлә та мар пек түйәнат. Анчах та ҫак ыйтава тимләх ўйәрмасәр хәварма та юрамасты. Алкоголь продукцине түянаси чакман-ха. Ҫавәнпа та халыха Тутарстан Республикинче тура каларнә паҳа продукцине тивәттермелле. Тата ҫак продукцине сутна үкә бюджета кәнине та манналла мар: ўйәм сутуҫасен вара хәйсен кәсийине көрет.

Иртнә эрнера администраци пүсләх Ф.С.Сибагатуллин алкоголь продукцине сутакан предприятиесин тата тәрәслекен органсане ертүсисемпә

апачё хатрлес ёс мёнле пынине тишкарсе тухрё.

Канашлора ҫертме сухине хәвәртлатмалли ҫинчен тәсивеч калацу пычё.

шәп ҫак ыиту ҫинчен калаң. Канашлора ҫак продукцие сутакан райпо, фирма магазинесен, ўйәм предпринимательсем ҫинчен тишкарсе тухрёс, районти потребительсем обществи ку тәләшше начар ҫеленине паләртрёс: сутакан эрхән 19,4 проценчә ҫес района тиши. Кунта тата ҫакна паләртса хәвармалла. Патшалых сугу-илү ҫак ыиту тәләшье ҫителексөр ҫелени начар паҳалыхлә эрх сутакан "вәртән сутуҫасен" питё меллә.

Ҫавәнпа та канашлора халыха лайях паҳалыхлә эрхе тишкарсе түйәнат. Анчах та ҫак ыйтава тимләх ўйәрмасәр хәварма та юрамасты. Алкоголь продукцине түянаси чакман-ха. Ҫавәнпа та халыха Тутарстан Республикинче тура каларнә паҳа продукцине тивәттермелле. Тата ҫак продукцине сутна үкә бюджета кәнине та манналла мар: ўйәм сутуҫасен вара хәйсен кәсийине көрет.

Иртнә эрнера администраци пүсләх Ф.С.Сибагатуллин алкоголь продукцине сутакан предприятиесин тата тәрәслекен органсане ертүсисемпә

"Түхәс-98" пресс-группа пәлтерет

Тырчи ҫёсем вёләнсө пырацә ёнтә. Анчах та иккәмеш ҫечи - сахәр кашманне калараси ҫинчен вар вәл тули хәватпа пырты тесе калама ҫук-ха. Ӗнерхи кун тәлне ҫак өче районти 10 хүсәннә түтәннә, анчах та каларнә чөкәтәрән лаптәкесем тәрлә. Ҫапла, "Надежда" агрофирмәра сахәр кашманне 200 гектара яхән лаптәк, "Киклә" 110 гектар ҫинчен пухса илнә. "Рассвет", "Игенче" хүсәннене та ҫак өче хәвәрттрах пурналас тәрәшәц. Вёсендөн пәрремешене юлашки кунра кана 30 гектара яхән лаптәк ҫинчен каларнә. Түхәсләхла малтанхи пекех "Кондурча", Синдряков ячёпе хисепленекен ассоциациесин тата сахәр за-вочен хушма хүсәннә малта пырацә. Ӧтти хүсәннене та ҫак өче вакатмалла, ҫав вәхәттрах чәртавара ҫелесе хатрләмә вәхәтлә ယатма тәрәшәллә, ўна јатмасан завод ёслеме түтәннәсси тасалат. Паллах, сахәр кашманне каларма кукуруза пухса илес ёс вәрах тасални та кансерләт. Районта ҫак культурән мёнпур лаптәкесен 70 проценте ҫулна, 60 пин тонна ытла кукуруза силоса хывнә, ҫапла майпа, силос хывма паләртнә плана ҫуррине пурналаны. "Агромимсервис" хушма хүсәннене та ҫак пурналасине хәвәртлатнә, "Татарстан", Синдряков ячёпе хисепленекен, Ҳафизов ячёпе хисепленекен, "Киклә" хүсәннене кукурузын ылай лаптәкне ҫулман-ха. Ҳуташ силос 5 пин тонна ытла хывнә. Юлашки вәхәттра ҫак өче Ҳафизов ячёпе хисепленекен, "Төрнәс", "Комбайн", "Киклә" ассоциациесине тата нефтебазын хушма хүсәннене та ҫак пурналасине. "Урняк", "Алга", Муса Джалиль ячёпе хисепленекен, "Төрнәс", Синдряков ячёпе хисепленекен ассоциациесине пёр үслөвнән выльях пүсне 22-шер центнер атап единици хатрләнен. Ҫаплах ҫертме сухалас тата вәрләх хывас ҫесене та хәвәртлатмалла. Ӗнерхи кун тәлне "Заря", "Төрнәс", "Сөнчө" ассоциациесине тата "Агромимсервис" хушма хүсәннене ҫертме сухалас паләртнә лаптәкесен 73-83 процентне пурналасине пулсан, "Черемшан", Кузнецов ячёпе хисепленекен ассоциациесине ҫак кәтарту пурә та 23-31 процент ҫес шутланать, РСУ тата сахәр за-вочен хушма хүсәннене вара планын иккә пилләкмеш пайне ҫес пурналаны.

Депутатсөне пәлсе тәма

1998 ҫулхи сентябрь 22-мёшёнче ирхине 9.00 сөхетре администрации конференцияләнчеси халых депутатесен пәлештериң Нурлат Советен чөреглә вүнчичмән сессийе пулать.

Халых депутатесен пәлештериң Нурлат Советен

Сөнә директор

Иртнә эрнера "Татспиртпром" производство пәлештәрнә "Төрнәс" спирт за-воче" патшалых унитарлә предприятийнә директорне улштарнә. Унан директор өлпүм Ринат Галимуллович Сунеева лартнә.

Ҫивәч сигнал

Условисем - пёр пек, результатсем - тәрлә

Сәмәх "Нурлат" агрофирмәна көрекен икә хүсәннә - хресченекен хүсәннен ҫинчен пырать. Ҫакан пек пәтәмләтү тума хүсәннен сөт суса иллесинчи кәтартавесем хистен. Тәсләхрен, Синдряков ячёпе хисепленекен хүсәннәхра халыхи вәхәттра пёр ёнерен таләкка сунә сөт пәлтәрхи ҫак тапхәртнен 5,3 килограмм ытларах, 13,4 килограмм шутланать пулсан, "Рассвет" хүсәннәхра вара пачах урәхла, вёсем сөт суса иллесине чакарнә. Пёр ёнерен таләкка сунә сөт кунта 11,3 килограмм шутланать, ҫак вара пәлтәрхинчен 1,1 килограмм сакалрах. Ку суса илнә сөттөн пәтәмләшле кәтартавесем та паләрать: вәл 1584 килограмм сакалрах.

Сөт сутасинче та ҫавән пекех. Синдряков ячёпе хисепленекен хүсәннә 8 уйых хүшшинче физикалла виçепе 13283 центнер сөт сүтнә, ҫав шутра 95 проценчә пәрремеш сортлә, 50 проценчә пәрремеш сортлә сивәтнә сөт. "Рассвет" хүсәннәхн вара кунта та мухтамалли ҫук: пәрремеш сортлә сөттөн 75 проценчә сүтнә пулсан, пәрремеш сортлә сивәтнә сөттөн 31 проценчә ҫес. Ҫакна укына күсарса шутласан вара, вёсем мён чухлә тәк түнч... Тепер тесен, хүсәннә ертүсисем шутлаччар! Вёсем хайсен укынне ҫухатацә вёт. Маларах шутланы пулсан, продукци туса иллесине нимёнле объективлә салтавсемсөрх ҫак та-рана ҫитермен пулчечч.

Инвалидсен республикари реабилитаци центрө Хусантан инчех мар, Боровое Матюшиняра вырнашна. Кунти вәрмансенчи сиплә, таса сывлышчирилесен сывлыхешен усайт.

Сак санаторирие ачаранац пе-ре баралл ё шалкәмпа (ДЦП) асапланакансем, инсульт хыщан, инкеке лексе ёслеме пултаратайманисем, нерв чиресем-пек төртленен-кенесем сиплениесе. Хайен пәрремеш пашинчесене центр 1990 үлгидан йышани. Сав вәхәтра обкоман пәрремеш ынниесене валли ятарласа тундай кашни базине инвалиден реабилитаци центрө валли туртса илни пысак үндерү пулна. Сакна центрин төп врач, медицина наукинен доктор, профессор, Татарстан Республикин төп реабилитолог Валерия Гаделевна Исанова тәрәшнипе пур.

найланы. Сав вәхәтранпа, 80 ынран коллектив комплектласа, чирлисен сывлыхне

бенте килет. Врачесем-пек инструкторсene пысак тав, вәсем чирлисене түрө кәмәлла

час-часах пулласа.

Эпсипленнә тапхарта реабилитаци центрө "Якташ" санаториес, сак вәхәтчен "афганец-сем" усады курнаксере, күсма хатирленет.

- Кунта

сулла чаннипек сыймахри пек

пите лайах, анчах суркуннепе көркүнне, хөллехи силтаманда санталакра чирлисене сиплев корпуссесене ёйлеме йылвәр. Суртсene сайра лартны, вырәнте кунта тип сымаллата сартла, "Якташ" вара - мәнпур службасем пәртәп айненче, күвәл комплекс, - йылантарчекүснин салтавнен медицина ёжчен А.А.Забирова.

Шутла кунсем хәвәрт иртсе кайрәү. Сипленнә, кандай хыщан, эпсиплә пүстарантам.

Сырма вара мана сак центр юнчен бытты инвалидсене төрткүннепе. Массажла, сиплев гимнастикипе, кондуктивлә терапи тата кинезиотерапи меслечесемпен ёнайтла усады курац. Центр специалистесем медицина енеше паллай ёсчаксем-пек тача сыйханса ёзлесе, кунта РКБ врачесем

сиплес төлөшше хале те ёнайтла ёзлет. Кунта сулсерен 500 ынна яхан медицина реабилитаци иртет. Пациентсем хушинчесе чылайаш "стажла".

- Этем кунта хайен иркәпе иккемеш хут килмет ёнте, - ассан сывлаты Арскри Миляуша ашы. - Пәрремеш хут центра пәлтәр, манай ывайл машина айне лексен килтәмәр. Республикари клиника больницинче вәрах вәхәт хушине сиплени хыщан, унта вайл йылвәр операциесем түссе ирттерч, пире кунта ёсатрәс. Булат ёйлеме мар, лараймасчы та, калаңма та йылвәрч. Халь, күсәхтарас марччы, чупать, калаҗать. Төптәп уйхана юлас кәмәл пур, - тет хәрәрәм.

Анат Камари 28 үлгихи Ольга (ДЦП):

- Эпсипләр күнде сиплес

хале та пире яланах чөрлөссе шантарац. Кашни хутенче хама лайахрах тутял. Кунта түсsem нумай түпраам. Пурәнма та ёмаллах.

Волода ниче:

- Галия хәрәп тата Алеша мәнкүпка Нальчикран килтәмәр. Пирен патра санаторисем, кандай сурчесем нумай, анчах сирбнни пекки үзүк. Мәнкүсем ачасенчен хакларах тесе ахаль каламац, Алеша хәвәртләрханда сывалтәрччы, ёмәрләхе инвалид пултасан шикләнеш.

Кунта инвалидсене сиплени мәнпур условиясын пур. Массажла, сиплев гимнастикипе, кондуктивлә терапи тата кинезиотерапи меслечесемпен ёнайтла усады курац. Центр специалистесем медицина енеше паллай ёсчаксем-пек тача сыйханса ёзлесе, кунта РКБ врачесем

Д.ШАКИРОВ.

Донорсем, ёста эсир?

- пәлү паракан учрежденисене вәренекен студентсene ултә уйах хушине **стипендии сумме 25 процент хушса түлесе.**

- чирлә пулнипе вәхәтләхе ёслей-меншэн паракан пособие, **ёс стажеме н чухлә пулни-**

не пәхмасар, ёслене чухне уйахне мән чухлә ёс укси илнә, сүлталах күпеке савән чухлә парада;

- сывлых сыйхавен патшалых тата муниципалитет учреждений-сене **тивәслә бюджет шутенчен** сүлталах күпеке камна пултарац;

- ёслене вәрене вырәнте санаториепе курортсene сиплени чәмәллатн майпа паракан путевкәпек шутлах күпеке чи малтан тивәстәрец.

"Раçсейри хисеплә донор" палла илнә граждансен сывлых сыйхавен патшалых тата муниципалитет учреждений-сене черетсөр сиплени; шалесене түлевсөр ларттарма тата юсаттарма; эмелсем 50 процент йүнерех түяна; черетлә отпуска хайене меллә вәхәтра илме; хәть мәнле транспортта та түлевсөр ёйлеме (таксисөр пүсне); коммуналла услугасемшэн 50 процент йүнерех түлеме; сурт-йөр тума чәмәллатн майпа ссуда илме право пур.

Эпир донорсene райони төп больница юн яракан уйрәмра көттепәр. Норма юн пани ын сывлых сыйхавен пэрре төсөнлө мар, юн вара кашнине хәть хаш вәхәтра та кирлә пулма пултараты. Күчәмләхсемпен пәртәп хутчен юн панисем усады курма пултарац пулсан, иккә хутчен түлевсөр панисем вара сакнан пек хушма чәмәллатн майпа пултарац:

И.МАТЫГУЛЛИН,
юн яракан уйрәм
заведующийен
сүмән тиевәсесене
пурнашкан.

ПУЛТАРУЛАСКЕР

Флора "Төрнеч" хүснәләхра ёне выльахсен ишнене сөнегес төлөшье ёзлекен технолог пулса вай хураты. Вайтам шултан вәрене тухнай хыщан вайл тәваттү үзү фермара доярка пулса ёзлек. Тәрәшуллай пулнике курса хүснәләх ертүсисем ёна ятарлай курса вәрене яна. Савәнна та Галимова хүснәләхра выльах-чөрлөх ёрчесиси шен явалла. Иртнә үзү кашни 100 ёнерен 98 пайры илнә, пәрремеш сургуллахра та кәтартусем лайах. Кунта Флоран түни та пысак. Унай машәрә - Исмагил та хайен пурнашне выльах-чөрлөх ёрчесис ёзе халалланы. Галимовсен туслай та ёзен ёсчаксем иккә ача ўзесе.

Үкәрчекре: "Төрнеч" ассоциаци ёзчене
Флора Гарифовна Галимова.
Н.АЗИЗОВ санукарчеке.

Төрчесх, качака сөччө пите тутлай. Усайлай та. Ёна ачасем та, сүттенинсем та килешперац.

Качака сөччө ёне сөччө еврәлек, анчах չарарах. Ёне сөччө танлаштарсан, качака сөттенинче А витамин - иккә хут, каротин - вицә хут, аскорбин йүсек - пәртәп хут, никотин йүсек (РР витамин) вицә хут нумайрах. Су хисепе 4 процента яхан, анчах ёна этем организм, ёне сөччө танлаштарсан, лайахрах йышаны.

Мичурин ячепе хисепләнекен хүснәләх 113-174 килограмм сахалларах сөттүн, "Кондурча", "Төрнеч", "Татарстан", "Заветы Ильи" ассоциациясем та та сахар завочен хушма хүснәләх - 42-65 килограмм.

Иртнә анике ёне тытайманине качака түннеч. Яла кайсан хам та унай сөттүн ёзесе пәхрәм. Ёне сөттенинче тутларах пек түйәнч. Мәнле та пулни чиртән сывалма пулать-и качака сөччө.

Н.ИВАНОВ.

Сөтре нумай төрлө витамин пулни качака нимәнле курка та тиркеменничен килет.

Унай сөттенинче кальциппе фосфор сүттән киртән сывалма пулать-и качака сөччө.

тәрәшлалла ёна. Качака сөттенинче сахар та ёненничен сахалларах. Савәнна та вайл метеоризмы (пиршасене газ пүхәнса тулнине пулса хырлама күпәнсесе кайни-ке) чирлекенсемшэн усайлай.

Миокард инфарктчепе чирлекенсем та качака сөччө усайларине пәлесе. Кашни кун пәр-иккә стакан ёзме тәрәшлалла. Вар-хырлама күпәнтерсе ярат-тәк, кашлак чай хушма яраты.

